

Kohtuasi C-500/19

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

1. juuli 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

28. mai 2019

Kassatsioonkaebuse esitaja:

Puls 4 TV GmbH & Co. KG

Vastustajad kassatsioonimenetluses:

YouTube LLC

Google Austria GmbH

Põhikohtuasja ese

Autoriõiguse rikkumisel põhinev edasisest rikkumisest hoidumise ja kahju hüvitamise nõue

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 2000/31/EÜ artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et interneti videoplatvormi käitaja kui veebimajutusteenuse osutaja tegutseb aktiivselt, mille tõttu ei kohaldata tema suhtes vastutuse piiranguid, seeläbi, et lisaks võõrale sisule salvestusruumi pakkumisele osutab või pakub ta kasutajatele järgmisi lisateenuseid:

- soovitud videote kuvamiseks teemade kaupa;
- külastajate poolt pealkirja ja sisu järgi teostatavate otsingute hõlbustamine elektroonilise sisukorra abil, kusjuures kasutaja saab sisestada pealkirja või sisu andmed;
- pakutavate teenuste kasutamise online-tugi („abi“);
- kasutaja nõusolekul tema üles laetud video varustamine reklaamiga (siiski mitte platvormi käitaja enda reklaamiga) vastavalt kasutaja valitud sihtrühmale?

2. Kas riigisisised õigusnormid, mille kohaselt kehtib rikkumisest hoidumise kohustus veebimajutusteenuse osutaja (vahendaja) suhtes, kes aitab aktiivselt tegutsedes kaasa oma kasutajate õigusrikkumistele, ainult tingimusel, et kaasaaitaja on aidanud kasutaja õigusrikkumisele kaasa teadlikult, on kooskõlas direktiivi 2004/48/EÜ artikli 11 esimese lausega, või tuleb nimetatud sätet tõlgendada nii, et liikmesriigid ei või seada olukorras, kus õiguste omajad esitavad kaasaaitajate vastu rikkumisest hoidumise nõudeid, tingimuseks, et need on kasutaja õigusrikkumisele teadlikult kaasa aidanud?

3. Kas direktiivi 2000/31/EÜ artikleid 12–14, mis käsitlevad vahendaja vastutust, tuleb pidada horisontaalseteks vastutuse piiranguteks, millele iga neutraalses rollis tegutsev vahendaja saab tugineda ka siis, kui autoriõiguse mõttes tuleb tema tegevust käsitada üldsusele edastamisena?

4. Kas direktiivi 2000/31/EÜ artikli 14 lõiget 3 (samuti artikli 12 lõiget 3 ja artikli 13 lõiget 2), direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõiget 3 ning direktiivi 2004/48/EÜ artikli 11 kolmandat lauset tuleb tõlgendada nii, et neutraalses rollis tegutsev veebimajutusteenuse osutaja saab tugineda vastutuse piirangutele vastavalt direktiivi 2000/31/EÜ artikli 14 lõikele 1 ka olukorras, kus tema vastu on esitatud rikkumisest hoidumise nõue, mistõttu võib ka rikkumisest hoiduma kohustavat kohtulikku tõkendit tema suhtes kohaldada ainult siis, kui ta on tegelikult teadlik ebaseaduslikust tegevusest või teabest, või võib rikkumisest hoiduma kohustavat kohtulikku tõkendit kohaldada juba siis, kui veebimajutusteenuse osutaja ei kõrvalda pärast konkreetse ettekirjutuse saamist viivitamata ebaseaduslikku sisu ega tõkesta sellele juurdepääsu ning õigusrikkumine leiab kohtumenetluses kinnitust?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Liidu toimimise leping (ELTL), eelkõige artikkel 267

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230; edaspidi „direktiiv 2001/29/EÜ“), eelkõige artikli 8 lõige 3

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399; edaspidi „direktiiv 2000/31/EÜ“), eelkõige artikkel 14

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT 2004, L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32; edaspidi „direktiiv 2004/48/EÜ“), eelkõige artikkel 11

Viidatud riigisisesed õigusnormid

Autoriõiguse seadus (Urheberrechtsgesetz, edaspidi „UrhG“), eelkõige §-d 18a ja 81

Elektroonilise kaubanduse seadus (Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt werden, E-Commerce-Gesetz, edaspidi „ECG“), eelkõige §-d 13–17

Kohtuasja asjaolude, menetluse ja põhikohtuasja poolte peamiste argumentide lühikokkuvõte

- 1 Puls 4 TV osutab muu hulgas televisiooniteenust Austrias.
- 2 Youtube (menetlus Oberster Gerichtshof'is (Austria kõrgeim üldkohus) toimub praegu ainult Puls 4 TV ja Youtube'i vahel) käitab videoplatvormi www.youtube.com, millel talletatakse kasutajate üles laaditud videoid, mida platvormi külastajad saavad taasesitada. Ta pakub kirjeldatud teenust kui veebimajutusteenuse osutaja (*hosting service provider*) ja salvestab kasutajate üles laaditud sisu. Autoriõiguste võimaliku rikkumise eelkontrolli põhimõtteliselt ei korraldata.
- 3 Kui kasutaja annab selleks nõusoleku, siis lisatakse üleslaaditud videotele reklaamid, selle tegevuse kohta kasutab Youtube sõna „monetariseerima“. Monetarisatsiooniga tegeleb Youtube'iga samasse kontserni kuuluv ettevõtte ning see toimub üksnes tehniliselt ja automaatselt.
- 4 Lisaks monetarisatsioonile pakub Youtube kasutajatele lisateenuseid, mis on loetletud eelotsuse küsimustes.
- 5 Youtube saab tasu ainult oma videoplatvormi kasutada andmise ja seega üksnes teenuste eest, mida ta osutab veebimajutusteenuse osutajana; tema tegevuse

aluseks on üksnes taotlused, mida esitavad tema kasutajad, kes peavad kinnitama, et neil on vajalikud autoriõigused või litsentsid. Ta rakendab automatiseeritud protseduuri ebaseaduslikku sisu käsitlevatele teadetele reageerimiseks, mis võimaldab vastava teate (*take down notice*) alusel viivitamata tõkestada juurdepääsu vaidlustatud videole. Kui tuvastatakse õigusrikkumine, siis tõkestab Youtube juurdepääsu asjaomase kasutaja salvestatud sisule või sulgeb tema konto. Käesoleval juhul kõrvaldas Youtube viivitamata kõik videod, mille kohta Puls 4 TV teatas, et need rikuvad tema autoriõigusi.

- 6 Rikkumisest hoidumise hagi palus Puls 4 TV – tuginedes UrhG § 18a lõikele 1 – keelata Youtube'il pakkuda veebilehel www.youtube.com juurdepääsu videotele, mis sisaldavad Puls 4 TV toodetud audiovisuaalseid teoseid ja mille on üles laadinud ilma vastava õigusega isikud. Youtube'i käitava platvormi kaudu tehakse tehniliselt võimalikuks autoriõiguse rikkumine (üldsusele edastamine direktiivi 2001/29/EÜ artikli 3 lõike 1 tähenduses). Youtube tegutseb aktiivselt. Sellised platvormid, nagu käitab Youtube, ulatuvad – eelkõige monetariseerimise tõttu – oluliselt kaugemale veebimajutusteenuse osutaja positsioonist. Seetõttu ei saa Youtube'i käsitada veebimajutusteenuse osutajana, kelle suhtes kohaldatakse vastutuse piiranguid, vaid teda tuleb käsitada sisule juurdepääsu võimaldajana.
- 7 Youtube esitas vastuväite, mille kohaselt ta ei tegele üldsusele edastamisega direktiivi 2001/29/EÜ artikli 3 lõike 1 tähenduses. Euroopa Kohtu praktika kohaselt on selle eeldus platvormi käitaja tahtlik tegevus eesmärgiga luua oma klientidele juurdepääs kaitstud teosele. Õigusrikkumised paneb toime kasutaja, mitte aga platvormi käitaja. Samuti ei saa Youtube'i käsitada kaasaitajana. Youtube saab tugineda veebimajutusteenuse osutaja vastutuse piirangutele; ta osutab klassikalist veebimajutuse teenust ega tegutse aktiivselt. Ta vastutaks videoplatvormi kasutajate õigusrikkumiste eest ainult siis, kui ta pärast piisavate põhjendustega varustatud ettekirjutuse saamist viivitamata ei kõrvalda selliseid videoid ega takista neile juurdepääsu hoolimata sellest, et on tegelikult teadlik ebaseaduslikust sisust. Neid kohustusi on Youtube täitnud, kasutades protseduuri ebaseaduslikku sisu käsitlevatele teadetele reageerimiseks.
- 8 Esimese astme kohus rahuldab hagi. Apellatsioonikohus rahuldab Youtube'i apellatsioonkaebuse ja jättis hagi rahuldamata. Selle otsuse peale esitas Puls 4 TV kassatsioonkaebuse.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

Esimene küsimus (veebimajutusteenuse osutaja aktiivne tegevus)

- 9 Direktiivi 2000/31/EÜ artiklid 12–14 sätestavad vastutusest vabastamise alused juurdepääsuteenuse osutajatele, kes võõrast sisu üksnes tehniliselt edastavad, ja vastutuse piirangud veebimajutusteenuse osutajatele, kes pakuvad salvestusruumi võõrale sisule. Youtube'i tuleb käsitada veebimajutusteenuse osutajana.

- 10 Veebimajutusteenuse osutaja vastutab võõra sisu eest üksnes piiratud ulatuses, sest üldjuhul ei mõjuta ta kasutajate salvestatud võõrast sisu ega kontrolli, kas see on ebaseaduslik. Teenuseosutaja neutraalsuse määrava tähtsusega kriteerium väljendub seega selles, et ta – edastab ja/või talletab võõrast sisu, ilma et ta seda valiks või sisuliselt muudaks.
- 11 Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei kohaldata veebimajutusteenuse osutaja vastutuse piiranguid, kui ta loobub ebaseadusliku sisu puhul neutraalsest rollist ja asub aktiivselt tegutsema viisil, mis võimaldab tal sisu mõjutada („teada saada“) või saavutada kontroll selle üle (vt Euroopa Kohtu 23. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Google France, C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, punkt 120, ja 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus L’Oreal, C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 113).
- 12 Oberster Gerichtshof’i (Austria kõrgeim üldkohus) hinnangul ei vii eespool loetletud lisateenuste osutamine veebimajutusteenuse osutaja aktiivse tegutsemiseni.

Teine küsimus (vastutus kaasaitajana teise isiku õigusrikkumise eest)

- 13 Kui Youtube asub aktiivselt tegutsema, siis tuleb arvesse tema kui kaasaitaja vastutus kasutajate õigusrikkumiste eest. Sel juhul tuleb veebimajutusteenuse osutajat käsitada „rikkujana“ (kaasaaitaja vormis) direktiivi 2004/48/EÜ artikli 11 esimese lause (ja artikli 13) tähenduses.
- 14 Oberster Gerichtshof’i (Austria kõrgeim üldkohus) praktika kohaselt erineb kaasaitaja vastutus teo vahetu täideviija omast. Kaasaaitaja vastutus seab nimelt tingimuseks, et kaasaitaja (kui kolmas isik) osutab tahtlikult kaasabi vahetu täideviija tahtlikule õigusvastasele teole või teeb selle üleüldse võimalikuks. Seega peab kaasaitaja õigusrikkumisest teadlik olema.
- 15 Käesoleval juhul tekib eelkõige seoses direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõikega 3 ja direktiivi 2004/48/EÜ artikli 11 esimese lausega küsimus, kas liikmesriikidel on üksnes õigus lubada esitada rikkumisest hoidumise nõudeid ka tahtluseta tegutsevate kaasaitajate vastu, või peavad liikmesriigid võimaldama selliseid rikkumisest hoidumise nõudeid esitada.

Kolmas küsimus (üldsusele edastamine ja vastutuse piirangud)

- 16 Teenuseosutajate (vahendajate) karistus- ja tsiviilõigusliku vastutuse osas on direktiivi 2000/31/EÜ ülesehitus järgmine.
- 17 Direktiivi [2000/31/EÜ] artikli 15 lõike 1 kohaselt ei või liikmesriigid kehtestada juurdepääsuteenuse osutajatele ega veebimajutusteenuse osutajatele üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad. Samuti ei või liikmesriigid kehtestada teenuseosutajatele kohustust otsida nende teenuste kasutajate võimalikku ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid. Nad ei ole kohustatud võtma aktiivseid järelevalvemeetmeid ega otsima oma serveritest ebaseaduslikku sisu.

- 18 Samal ajal on direktiivi 2000/31/EÜ artiklites 12–14 sätestatud vahendajate vastutusest vabastamine või nende vastutuse piirangud. Need sätted ei käsitle vahendajate materiaalselt kahju hüvitamise kohustust ega vastutust, vaid eeldavad seda. Vastutuse piiranguid tuleb mõista laialt ja need hõlmavad nii teenuseosutaja kohustust kahju hüvitada kui ka tema karistus- ja haldusõiguslikku vastutust.
- 19 Seega on vastutuse piirangute puhul tegemist horisontaalse iseloomuga sätetega, mis kehtivad kõigis õigusvaldkondades. Seega tuleb näiteks juhul, kui tuleb hinnata tsiviil- või karistusõiguslikku küsimust seoses vahendaja vastutusega, kõigepealt käsitleda eelnevat küsimust, kas vastutus direktiivi 2001/29/EÜ sätete tähenduses tuleb üleüldse arvesse. Alles siis, kui kõnealune horisontaalne kontroll viib jaatava tulemuseni, kerkib järgmine küsimus, kas teenusepakkuja vastutab ka kohaldatavate materiaalõiguse sätete alusel.
- 20 Vastutuse piirangute horisontaalne iseloom viib Oberster Gerichtshof'i (Austria kõrgeim üldkohus) hinnangul selleni, et kõnealuseid piiranguid kohaldatakse (neutraalset rolli täitva) vahendaja suhtes olenemata sellest, kas talle ette heidetavat õigusrikkumist tuleb käsitada tema enda toime pandud õigusrikkumisena või teise isiku õigusrikkumisele kaasaaitamisena. See tähendab, et teenuseosutajal peab olema võimalik tugineda vastutuse piirangutele ka juhul, kui tema tegevus on (iseseisev) üldsusele edastamine direktiivi 2001/29/EÜ artikli 3 lõike 1 tähenduses.

Neljas küsimus (rikkumisest hoidumise nõue ja vastutuse piirang)

- 21 Vastavalt direktiivi 2000/31/EÜ artikli 14 lõikele 1 (ECG § 16) ei vastuta veebimajutusteenuse osutaja võõra sisu eest, kui ta ei ole tegelikult teadlik ebaseaduslikust tegevusest või teabest. Kahjutasunõuete puhul ei vastuta ta juhul, kui ta ei ole teadlik asjaoludest, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või teave. Subjektiivne tunnus puudutab esiteks ebaseadusliku teabe olemasolu. Tegelik teadmine tähendab positiivset teadmist; teadaolevad asjaolud eeldavad põhjendatud kahtlust, kusjuures piisav on ka teadmise puudumine raske hooletuse tõttu. Teiseks puudutab subjektiivne tunnus ebaseaduslikkust. Veebimajutusteenuse osutaja peab olema ebaseaduslikkusest teadlik. See seab tingimuseks, et ebaseaduslikkus on asjatundmatule isikule ilma pikema uurimiseta ilmne ja ta on veendunud, et sisu on keelatud. Kui subjektiivsed tingimused on täidetud, peab veebimajutusteenuse osutaja viivitamata kõrvaldama ebaseadusliku sisu või tõkestama sellele juurdepääsu.
- 22 Direktiivi 2000/31/EÜ artiklid 12–14 ei välista siiski võimalust, et kohus või ametiasutus nõuab kooskõlas liikmesriikide õiguskorraga, et vahendaja lõpetaks autoriõiguse rikkumise või seda rikkumist takistaks. Seega peab kohtutele endiselt jääma õigus kohaldada rikkumisest hoidumise nõude alusel vahendaja suhtes rikkumisest hoiduma kohustavat tõkendit ebaseadusliku tegevuse või teabe tõttu või kohustada teda ebaseaduslikku sisu eemaldama või tõkestama sellele juurdepääsu, kui rikkumisest hoidumise nõude materiaalõiguslikud tingimused on täidetud.

- 23 Austria elektroonilise kaubanduse seaduse eelnõu kohaselt puudutavad vastutuse piirangud vastavalt direktiivi 2000/31/EÜ artiklitele 12–14 ainult vahendajate karistus- või haldusõiguslikku vastutust ning vastutust seoses kahju hüvitamisega. Rikkumisest hoiduma kohustavate kohtulike tõkendite suhtes vastutuse piiranguid ei kohaldata. Järelikult ei olene rikkumisest hoiduma kohustava tõkendi kohaldamine sellest, kas vahendaja oli tegelikult teadlik tema vahendatavast ebaseaduslikust tegevusest või sisust. Määrava tähtsusega on üksnes see, kas vahendajale ette heidetav õigusrikkumine leiab kohtumenetluses objektiivselt kinnitust.
- 24 Autoriõiguste rikkumisest hoidumise nõuete puhul sätestab UrhG § 81 lõige 1a järgmise erandi. Kui rikkumisest hoidumise nõue esitatakse vahendaja vastu direktiivi 2000/31/EÜ tähenduses ja vastutuse piiramise tingimused on täidetud, saab vahendaja vastu hagi esitada alles pärast vahendajale konkreetse ettekirjutuse tegemist.
- 25 Mis puudutab vastutuse piiranguid vastavalt direktiivi 2000/31/EÜ artikli 14 lõikele 1, siis lähtub ka Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) oma eelotsusetaotluses sellest, et veebimajutusteenuse osutajal peab olema tegelik teave (kahju hüvitamise nõuete puhul peab tal olema teadmine) konkreetse (aktuaalse) ebaseadusliku tegevuse või teabe kohta, millest teades ta peab selle kõrvaldama või tõkestama sellele juurdepääsu, ja ei ole piisav, kui teenuseosutajale on üldiselt teada või on teenuseosutaja teadlik sellest, et tema teenust kasutatakse ebaseadusliku tegevuse jaoks. Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) leiab siiski, et vastutuse piiranguid saab kohaldada ka rikkumisest hoidumise nõuete puhul ja internetiplatvormi käitajalt, kellel ei ole tegelikku teavet ebaseadusliku tegevuse või teabe kohta, ei saa nõuda rikkumisest hoidumist.
- 26 Seega tekib küsimus, kas vahendajate vastutuse piiranguid vastavalt direktiivile 2000/31/EÜ kohaldatakse ka rikkumisest hoidumise nõuete (rikkumisest hoiduma kohustavate kohtulike tõkendite) suhtes. Seejuures tuleb arvesse võtta, et UrhG § 81 lõikes 1a sätestatud ettekirjutust enne rikkumisest hoidumise hagi esitamist ei tule tingimata samastada tegeliku teadmise ebaseaduslikust tegevusest või sisust, sest võib asuda seisukohale, et tegelikult saab veebimajutusteenuse osutaja vaidlusalusest sisust teada alles siis, kui ta seda (pärast ettekirjutuse saamist) kontrollib. Sellise käsituse korral tuleks rikkumisest hoidumise kohustust olenemata ettekirjutuse saatmisest eitada, kui vastutuse piirangud oleksid kohaldatavad.
- 27 Direktiivi [2000/31/EÜ] artikli 14 lõige 3, mis on sõnastatud identselt sama direktiivi artikli 12 lõikes 3 ja artikli 13 lõikes 2 sätestatud eranditega, räägib Oberster Gerichtshof'i (Austria kõrgeim üldkohus) arvates selle poolt, et rikkumisest hoiduma kohustavad kohtulikud tõkendid tuleb tervikuna välja jätta vastutuse piiramise kohaldamisalast vastavalt artikli 14 lõikele 1. Kooskõlas sellega on vahendajate suhtes kohaldatavad rikkumisest hoiduma kohustavad

tõkendid direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõikes 3 ja direktiivi 2004/48/EÜ artikli 11 kolmandas lauses eraldi kindlaks määratud.

TÖÖDOKUMENT